

Kadınlar

**Her alanda
eşit ve güçlü**

CHP.org.tr

Türkiye
rahat bir
nefes
alacak.

GİRİŞ: GÜÇLÜ KADIN, ÖZGÜR TOPLUM

Kadın-erkek eşitliği temel bir haktır. Cumhuriyet Halk Partisi'nin kadın-erkek eşitliğine bakışı, sosyal demokrasinin temel ilkeleri olan eşitlik, özgürlük ve adalet çerçevesinde şekillenmektedir. CHP, kadın-erkek eşitliğini temel bir hak ve vazgeçilmez bir değer olarak görmektedir. CHP, kadınlar ve erkeklerin yalnızca kağıt üzerinde değil, toplumsal yaşamın tüm alanlarında eşit hak ve fırsatlara sahip olmalarını, eşit muamele görmelerini, özgür ve eşit insanlar olarak yaşamalarını savunmaktadır. Kadın ve erkeklere eşit, özgür ve dayanışmacı bir şekilde birlikte yaşayabilecekleri bir toplum düzeni sağlamak, CHP'nin yaklaşımının temelidir.

Kadınlar günümüzde giderek daha çok kendilerine güvenmekte ve yaşamlarını kendi istedikleri şekilde düzenlemek istemektedir. Aile içinde, kamusal yaşamda ve iş hayatında daha eşitlikçi bir ilişki talep etmektedir. CHP'nin hedefi, Türkiye'yi kendi hayatını belirleyebilen özgür ve güçlü kadınların ülkesi haline getirmektir. Dolayısıyla en önemli politika hedefi kadının güçlendirilmesi ve toplumdaki erkek egemen yaklaşımın dönüştürülmesidir. Kadınların kendi hayatları üzerinde söz sahibi olmasının önündeki en büyük engeller, eşitsiz olanaklar yüzünden yeterli donanım ve kaynaklara sahip olamama, ekonomik faaliyet alanında eşitsizlikler, gerek özel gerekse kamusal hayattaki erkek egemen yaklaşımlar ve bunların kurumsallaşmasıdır. Dolayısıyla kadınların birey olarak güçlendirilmesi ve toplumdaki erkek egemen yaklaşımın dönüştürülmesi temel bir politika alanı olarak öne çıkmaktadır. Kadınların güçlenmesinin en önemli yolu da eğitim ve ekonomik bağımsızlıktan geçmektedir.

Kadın-erkek eşitliği, çağdaş ve demokratik bir toplum olmanın en temel belirleyicisidir. Günümüzde ekonomik, demokratik ve insani gelişimde en üst sıralarda yer alan ülkeler, toplumsal yaşamın her alanında kadın-erkek eşitliğini sağlamış ve güvence altına almıştır. Toplumsal refahın adil paylaşıldığı, demokratik bir toplumda eğitim, sağlık, istihdam, siyaset ve sosyal hayata katılım açısından kadınların ve erkeklerin eşit olması esastır. Kadın ve erkek arasında gerçek bir eşitliğin sağlanması, ekonomik ve sosyal uyum, sürdürülebilir kalkınma ve rekabetçiliği de artıracak en önemli koşullardandır.

CHP, Türkiye'de kadın hareketinin ve kadın haklarının en büyük savunucusu olagelmıştır. Cumhuriyet döneminin önde gelen ilkelerinden biri, kadınların erkekler ile eşit olarak toplum içinde yerlerini almalarıdır.

CHP, kadınların siyasi hayatta seçme ve seçilme hakkını elde etmeleri için bir dizi yasa çıkartılmasına öncülük etmiştir. Kadınlara ilk siyasal hakları olan belediye seçimlerinde seçme ve seçilme hakları 1930 yılında çıkarılan Belediyeler Kanunu ile verilmiştir. 1933 yılında çıkarılan Köy Kanunu ile kadınlara muhtar, köy ihtiyar kurulu üyeliğine seçilme ve seçme hakkı getirilmiştir. 1934 yılında ise Türkiye’de kadınlar milletvekili seçme ve seçilme hakkını kazanmıştır. Türkiye’nin ilk kadın milletvekilleri Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne (TBMM) 1935 yılında CHP çatısı altında girmiştir.

Sadece kamusal hayatta değil, özel hayatta da kadın-erkek eşitliğinin temelleri CHP tarafından atılmıştır. 1924 Anayasası ile kanun önünde eşitlik ilkesi temel ilkeler arasına alınmıştır. 1926 yılında yürürlüğe giren Türk Medeni Kanunu’nda bir yandan kadınların eşit yurttaşlar olmaları (örneğin istediği mesleğe girebilme, mahkemelerde erkekle eşit düzeyde tanıklık, erkeklerle eşit miras hakkı), diğer yandan da eşlerin eşit olduğu bir aile yapısına yönelik düzenlemeler (örneğin tek eşle evlilik, boşanmada eşit hak sahipliği) yer almıştır. 1924 tarihli Tevhid-i Tedrisat Kanunu da kız ve erkek çocuklara gerçek anlamda eşit eğitim hakkı öngörmüştür.

CHP, sadece ilk dönemlerde değil, Cumhuriyet tarihi boyunca kadın-erkek eşitliğinin önde gelen savunucusu, Meclis’teki güvencesi olmuştur. Sivil toplum kuruluşlarının (STK) talepleri ve Avrupa Birliği’ne (AB) üyelik sürecinin gerekleri kapsamında birçok kadın erkek eşitliği sorununun gündeme getirildiği 2000’li yıllarda, CHP’nin bu işlevinin önemi çeşitli örneklerde kendini göstermiştir:

- CHP, eşitlik mekanizmalarının savunulması ve geliştirilmesi için sürekli olarak çaba harcamıştır.
- CHP, kadınlara yönelik aile-içi şiddetin araştırılması amacıyla Meclis Araştırması Komisyonu kurulması için öneriler vermiş, oluşturulan Komisyon’da aktif olarak görev yapmıştır.
- 2004, 2008 ve 2010 değişiklikleri başta olmak üzere bütün Anayasa değişikliği süreçlerinde CHP, kadın-erkek eşitliğinin geçici özel önlemlerle (pozitif ayrımcılıkla) hızlandırılarak desteklenmesini sağlamak için çaba göstermiştir.
- Türk Medeni Kanunu ve Türk Ceza Kanunu’nun yenilenmesinde ve Kadın-Erkek (Fırsat) Eşitliği Komisyonu’nun kurulmasında, CHP gerek Komisyonlarda gerekse Genel Kurul’da etkin bir çalışma gerçekleştirmiştir.

- CHP, soru önergeleriyle hükümetin yetersiz uygulamalarının açık ve net şekilde görünür olmasını sağlamıştır.

Ayrıca, CHP, kadın-erkek eşitliğine yönelik Meclis içi çalışmalarda her zaman STK'larla örnek bir ilişki ve işbirliği içinde olmuştur. CHP, 2000'li yıllarda da daha önce olduğu gibi hem özel, hem kamusal alanda eşitlik politikalarının hayata geçirilmesi için kararlı bir şekilde çalışmaya devam etmektedir.

Ne yazık ki CHP'nin savunduğu kadın-erkek eşitliği yaklaşımı ne Anayasa'da ne de diğer yasalarda tam olarak karşılığını bulmuştur. Cumhuriyet'in kuruluşunun üzerinden 87 yıl geçmiş olmasına rağmen, Türkiye kadın-erkek eşitliği açısından çağdaş ve demokratik bir devlet olmanın gereklerini tam anlamıyla yerine getirebilmiş değildir. Günümüzde kadınlar ve erkekler arasında, sosyal bütünleşme, ekonomik büyüme, sürdürülebilir kalkınma, rekabet gücü, demografik değişim gibi konulara olumsuz etkileri olan önemli eşitsizlikler mevcuttur. Kadınlar, çalışma yaşamında, istihdam ve üretimde, ekonomik kaynaklara, finansal varlıklara ve kredilere erişimde, gelir dağılımında eşitsiz konumdadır.

Kadınlar, dünyanın her yerinde olduğu gibi Türkiye'de de, kadın oldukları için ayrımcılığa uğramakta, erkeklerle eşit olamamaktadır. Kadınlar için bu durum, en temel insan hakkı olan yaşama hakkına tam olarak sahip olamamaya kadar varan bir dizi sorun yaratmaktadır. Öte yandan, cinsiyete dayalı eşitsizlik sadece kadınlara değil, aynı zamanda toplumsal bir sorun olarak erkeklere ve bütün topluma zarar vermekte, ülkemizin geleceğini zayıflatmaktadır.

Başta Birleşmiş Milletler (BM) Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW), Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Sözleşmeleri, Avrupa Konseyi Sözleşmeleri ve Avrupa Birliği (AB) standartları olmak üzere evrensel ilke ve standartları benimseyen CHP, kadınların aile ve iş hayatı dahil kamusal yaşamda daha eşitlikçi bir ortam ve ilişki talebine cevap veren parti politikaları ile yetinmemektedir. Hem genel olarak demokratikleşmenin kadın-erkek eşitliği de dahil eşitsizliğe uğrayan bütün kesimler açısından önem ve değerinin altını çizmekte, hem de kadın-erkek eşitliğini başka alanlarda izlenecek politika ve programların oluşturulmasında temel kriterlerden biri olarak görmektedir. Kadın-erkek eşitsizliğinin toplumsal, siyasal ve ekonomik alanda gerçekleşebilmesi için en yüksek düzeyde siyasi iradeye ihtiyaç

bulunmaktadır. CHP, işte bu siyasi iradeye sahiptir. Türkiye’de kadın-erkek eşitsizliğini gerek yasal düzlemde, gerekse yaşamın içinde sona erdirmek için CHP’nin kararlı gücüne ihtiyaç bulunduğunun bilinci içinde çalışmaya devam edecektir. CHP, Türkiye’nin 1985’ten bu yana taraf olduğu CEDAW’da öngörülen şekilde eşitliğin sağlanması ve eşitsizliğin zararlarının giderilmesi için devletin sorumluluğunu tam olarak yerine getirecek aktif politikalar ve programlı uygulamalar önermektedir.

Kadın-erkek eşitliğinin demokrasi ve sosyoekonomik kalkınmanın tartışmasız ön koşulu olduğuna inanan CHP, tüm program ve politikalarında kadın-erkek eşitliğini gözetmektedir. CHP, Aile Sigortası programını kadının güçlendirilmesi ve toplumsal yaşama tam katılımının sağlanması için temel bir basamak olarak görmektedir. Aynı şekilde, CHP’nin gençlik ve çocuklar üzerine çalışmaları, eğitim politikası, sivil toplum ve demokrasi programları ve diğer projelerinin tümü, kadının birey olarak güçlendirilmesine ve kadın-erkek eşitliğine özel vurgu yapmaktadır. Öte yandan CHP’nin amacı yalnızca kadınların güçlendirilmesi değil, aynı zamanda kadınların mevcut gücünden de destek alarak toplumu güçlendirmek ve ileriye taşımaktır. Sadece kadın-erkek eşitsizliği ile değil, tüm eşitsizliklerle mücadelede kadınların desteği vazgeçilmezdir. Kadınlar daha güçlü, daha bilinçli, daha sorumlu olduğu zaman toplum da daha güçlü olacaktır.

TÜRKİYE'DE KADIN-ERKEK EŞİTLİĞİNDE DURUM VE SORUNLAR

Uluslararası Yükümlülükler ve Kadın-Erkek Eşitliği

Türkiye'nin 1985'ten bu yana taraf olduğu Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) Birleşmiş Milletler bünyesinde yer alan sekiz temel insan hakları sözleşmesinden biridir. Sözleşme'nin temel hedefi, toplumsal yaşamın her alanında kadın-erkek eşitliğini sağlamaktır. Bu amaçla, kalıplaşmış kadın-erkek rollerine dayalı önyargıların yanı sıra tüm ayrımcılık içeren uygulamaların ortadan kaldırılmasını hedeflemektedir.

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne (AB) üyelik sürecinde de, kadın-erkek eşitliği en önemli sorun alanlarından biri olarak öne çıkmaktadır. Kadın-erkek eşitliği, Türkiye ve AB arasındaki müzakere çerçevesinin her üç boyutunda da en önde gelen konulardandır:

- Aday ülkelerin uymak zorunda olduğu Kopenhag kriterlerinin siyasi boyutu demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan hakları ve azınlıklara saygı ilkelerinden oluşmaktadır. Kadın hakları, kadınların güçlendirilmesi ve ayrımcılıkla mücadele, bu ilkelerin her birinin önemli bir parçasıdır.
- AB müktesebatına uyum çerçevesinde Türkiye, AB'nin Sosyal Politikalar ve İstihdam alanındaki yasal düzenlemelerini ulusal düzeyde benimsemek yükümlülüğü altındadır. Bu başlık altında, sosyal politikalar ve istihdam politikalarının her alanında kadın ve erkekler için fırsat eşitliğinin sağlanması en önemli hedeflerdendir.
- Sivil toplumun gelişimi, müzakere çerçevesinin üçüncü temelini oluşturmaktadır. Burada da toplumsal cinsiyet eşitliği önemli önceliklerden biri olarak öne çıkmaktadır.

Avrupa Komisyonu'nun Türkiye'nin adaylık sürecinde attığı adımları değerlendirmek amacıyla her yıl hazırladığı İlerleme Raporları, kadın-erkek eşitliği sorununu Türkiye'nin AB'ye üyeliği önündeki en önemli engel olarak ifade etmektedir. Avrupa Parlamentosu'nun Kadın Hakları Raportörü'nün ifadelerinde de öne çıkan gerçek, Türkiye'de kadınların durumunun iyileştirilmesi gereğidir. Kadınların siyasette yeterince temsil edilmemesi, eğitim ve ekonomiye düşük katılımı, aile içi şiddetin, kadın cinayetlerinin ve erken ve zorla evlilik gibi sorunların hala yüksek oranlarda devam etmesi, sıklıkla dile getirilen sıkıntılardır. İlerleme Raporları'nda ifade edilen bu saptamalar ve çözüm önerileri ile CHP'nin ilke, hedef ve yaklaşımı örtüşmektedir.

Kadın-erkek eşitliğinin toplumsal, siyasal ve ekonomik alanda sağlanabilmesi için en yüksek seviyede politik iradeye ihtiyaç vardır. Bir sonraki bölümde görüleceği üzere, AKP hükümeti böyle bir siyasal irade göstermekten uzaktır. Bu noktada bir perspektif değişikliğine ihtiyaç vardır.

AKP Döneminde Kadın-Erkek Eşitliği

AKP hükümeti, kadın-erkek eşitliğine genel olarak tutarsız ve isteksiz, zaman zaman da tamamen karşı bir tutum sergilemektedir. AKP döneminde Türkiye’de kadın-erkek eşitliğinin sağlanması adına sınırlı bir ilerleme sağlanmış, siyasal irade yetersiz kalmıştır. Özellikle AB’ye üyelik sürecinde yapılan yasal düzenlemeler, uygulamaya yansıtılmamıştır. Yasal düzenlemelerin iyileştirilmesi sürecinde de siyasal irade ve devamlılık sağlanmamış, bütünsel bir politika değişikliği için somut adımlar atılmamıştır. Bunun sonucu olarak, somut toplumsal cinsiyet göstergelerinde kayda değer bir iyileşme sağlanamamıştır.

Özellikle kaynak dağılımını iyileştirilmesi konusundaki siyasal isteksizlik, yasal ve fiili kadın-erkek eşitliğini sağlamayı zorlaştırmaktadır. Kadınların yasal haklarını bilmeleri ve yasaların uygulanması için farkındalık yaratma çabaları yetersizdir. Kadınların adalete ve yasalarda belirtilen hizmetlere erişimleri kısıtlı kalmaya devam etmektedir.

AKP döneminde giderek artan baskıcı davranışlar, kadınların hak ve özgürlüklerini kullanmalarını giderek artan ölçüde tehdit etmektedir. Kadınların kazanmış oldukları yasal haklardan geri adımlar atılması gündeme gelmekte, mevcut ayrımcılıkların ortadan kaldırılması için yapılan çalışmalar çoğu zaman dirençle karşılaşmaktadır. Olumlu gelişmeler bile muhafazakâr alt metinler taşımakta ve var olan hak ve özgürlüklerin ihlaline sebep olabilecek boşluklar içermektedir. Örneğin, hem hükümetin 2007’de sunduğu yeni Anayasa taslağında, hem de Mayıs 2010’da TBMM’de kabul edilen Anayasa değişiklik paketinde, kadınlara “korunmayı gerektiren kesimler” olarak yer verilmiştir. Ayrıca, 2008’de kabul edilen Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, Türk Medeni Kanunu’nun gerisine düşmüş, kadınların mevcut sosyal güvenlik hakları ellerinden alınmıştır. Kadınların yalnızca bakım ve ev işlerinden sorumlu olarak görüldüğü, toplumsal cinsiyet rollerinin kesin çizgilerle ayrıldığı aile yapısına giderek artan bir vurgu yapılmaktadır.

Son dönemde, Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı’nın kapatılıp, yerine Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’nın kurulması yönündeki

hazırlıklar, kadın STK'ları tarafından endişeyle karşılanmıştır. Söz konusu hazırlıkların kadınların insan hakları, kadınların güçlenmesi ve bağımsız bireyler olarak toplumsal yaşamda yer alması açısından bir geri gidış göstergesi olduğu vurgulanmıştır. Bu kapsamda, kadınların birey olarak dikkate alınmadığı, eşit yurttaş olarak görülmediği ve aile yaşamı dışında karşılaştığı sorunların yok sayıldığı dile getirilmiştir.

Siyasi irade ve toplumsal söylem de çeşitli vesilelerle artan muhafazakârlığı yansıtmaktadır. "Kadın kadındır, erkek erkektir. İkişi aynı değil, farklıdır. Farklılıkların eşit olması mümkün değildir" diyen, kadın-erkek eşitliğine inanmadığını her fırsatta vurgulayan, Meclis'teki Eşitlik Komisyonu'nu bu nedenle "fırsat eşitliği" hedefiyle sınırlandıran, kadınlar çalıştığı için erkeklerin işsiz kaldığını ileri süren, ekonominin büyümesinin en iyi tarafının kadınların eve dönmesi olduğunu vurgulayan, kadınların en az üç çocuk doğurmasını dayatan, kurum kreşlerinin kapatılmasını engellemeyen, ulusal kadın istihdamı stratejisi hazırlamayan, siyasette cinsiyet kotasına karşı çıkan, kadınlara yönelik şiddette mağdur edilen kadınlara yardım yaklaşımı üzerinden bakan bir siyasi iradenin önderliğinde, cinsiyet ayrımcılığından kaynaklanan eşitsizlikleri sona erdirmeye yönelik bir gelişme olmamaktadır.

Türkiye'de Kadınların Sorunları

Ülkeleri kadın-erkek eşitliği açısından değerlendiren 2010 Küresel Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi'ne göre Türkiye, 134 ülke arasında 126. sıradadır. Türkiye, sıralamadaki konumuyla Zimbabve, Senegal, Etiyopya, İran, Suriye ve Mısır gibi ülkelerin gerisinde kalmaktadır. Bu endekse göre Türkiye'de kadın-erkek eşitsizliğinin görece en az olduğu alan sağlık (61/134), en fazla olduğu alan ise ekonomik katılım ve fırsat eşitliğidir (131/134). Türkiye, siyasi katılım (99/134) ve eğitim (109/134) alanlarında da kadın-erkek eşitliği açısından son sıralardadır.

Bu tablodan ve yukarıda belirtilen noktalardan yola çıkarak, CHP, Türkiye'de bugün kadınların karşı karşıya oldukları öncelikli sorunları dört başlıkta ele almaktadır.

- Ekonomik bağımsızlığın olmaması,
- Nitelikli eğitim olanaklarının yetersizliği,
- Ailede, işte, sokakta şiddet tehdidi,
- Karar alma süreçlerine katılım eksikliği.

Türkiye, hangi alan ele alınıralsa alınsın, her alanda kadın-erkek eşitsizliği ile karşılaşılacak bir ülkedir. Eşitsizlikler, yaşanan çevrenin özelliklerine, kadının yaşına, medeni haline, evlilik türüne, ülkenin hangi bölgesinde yaşadığına göre farklılıklar gösterse de yaygın şekilde yaşanmaktadır. Bu nedenle bu çalışmada her alanda istatistiksel verilerle ayrıntılı bir durum ve sorunlar tespiti yapılmamakta, sorunların ciddiyetini ortaya koyan verilerle yetinilmektedir. Günümüz Türkiye'sinde kadınlar elbette diğer pek çok alanda da önemli sorunlarla karşılaşmaktadır. Ancak CHP'nin önceliği, diğer alanlara da büyük ölçüde etkisi bulunan bu dört alana yönelik politika ve uygulamaların hızla geliştirilmesidir.

Ekonomik Bağımsızlığına Kavuşamayan Kadınlar

Türkiye'de kadınlar ve erkekler arasındaki eşitsizliğin en fazla olduğu alan çalışma yaşamıdır. Türkiye'nin dünya ortalamasından en uzak olduğu konuların başında da kadınların işgücüne katılımı gelmektedir. ILO'nun rakamlarına göre Türkiye'de kadınların işgücüne katılım oranı son yıllarda %24-28 arasında değişirken, dünyanın tamamı için bu oran % 52'dir. OECD ülkelerinin kadın istihdamı ortalaması % 62 iken, AB ülkelerinde bu oran % 64'tür. 2010 yılı verilerine göre, kadınların işgücüne katılma oranı % 27,6, istihdam oranı ise % 24 olan Türkiye, bu rakamların yarısına dahi ulaşamamaktadır. Sadece bu ülkelerde değil, İran, Malezya, Cezayir, Tunus, Fas ve Mısır gibi Müslüman toplumlu ülkelerde de kadınların işgücüne katılım oranı Türkiye'den yüksektir. Erkekler için işgücüne katılım oranının % 70,8, istihdam oranının ise % 62,7 olması, bu alanda kadın-erkek eşitsizliğinin ne kadar derin olduğunun bir göstergesidir. Daha da endişe verici olan, son yıllarda dünyanın hemen tüm ülkelerinde artmakta olan kadınların işgücüne katılım oranının, Türkiye'de hala gerileme eğiliminde olmasıdır. 1990'larda % 30 seviyesinde olan bu oran, 2000'li yıllarda % 20'lerde seyretmektedir. Bunun en önemli sebepleri, kırdan kente göç dolayısıyla tarımda çalışan kadınların kentte iş bulamaması, ekonomik büyümenin kadın istihdamı yaratmaması ve mevcut hükümet tarafından yaygınlaşması desteklenen ataerki değerlerdir.

Tüm zorlukları aşarak çalışma yaşamında kendilerine yer bulabilmiş kadınlar da önemli sorunlarla karşılaşmaktadır:

- Çalışma yaşamındaki kadınlar ve erkekler arasında, çalıştıkları sektör, aldıkları ücret ve iş güvencesi açısından önemli farklar bulunmaktadır.
- AKP döneminde artan taşeronlaşma, güvencesiz çalışma koşulları, belirsiz

mesai saatleri ve düşük ücretler en çok ucuz ve yedek işgücü olarak görülen kadınları etkilemektedir. Türkiye’de kadınların kazandıkları gelir, erkeklerin kazandıklarından yaklaşık olarak % 26 daha düşüktür. Ekonominin sınırlı istihdam yaratma kapasitesinden dolayı, sosyal güvenlik kapsamındaki ücretli işlerde çalışma şansı bulamayanlar, büyük ölçüde kayıt dışı işlere ve kendi hesabına çalışmaya yönelmek zorunda kalmaktadır. Kadınlar arasında kayıt dışı çalışma erkeklere oranla çok daha yaygındır. 2010 verilerine göre, Türkiye’de kayıt dışı çalışma oranı % 43.2 iken, bu oran kadınlar için % 58,4, erkekler için ise % 37,1’dir. Bu oranın yüksekliği, kadınların halen büyük kısmının tarımda, gündelikçilik/bakıcılık gibi işlerde ve evde çalıştığına göstergesidir.

- Buna karşılık, Torba Yasa ve yeni İş Yasası’na damgasını vuran yaklaşım, esnek çalışma biçimlerinin yaygınlaştırılması, kadınların bu tarz çalışmaya teşvik edilmesi ve desteklerin kadın girişimciliğini teşvikle sınırlı kalması yönündedir.
- Özellikle 2000’li yıllardan sonra, imalat sanayinin ihtiyaç duyduğu ara ve yatırım mallarının üretimi yerine artan şekilde ithal edilmesi sonucunda, sanayileşmeye bağlı işgücü talebi ve yaratılan istihdam düşük düzeyde kalmıştır. Yeni yaratılan sınırlı istihdam olanağından da kadınlar yeterince yararlanamamaktadır.
- İmalat sanayinin konfeksiyon, tekstil, gıda gibi sınırlı sayıdaki işkolu dışındaki işkolları, toplumda egemen önyargılar çerçevesinde, kadınların çalışması açısından uygun bulunmamaktadır. Bu sebeple, işverenler erkek işgücünü tercih etmekte ve sanayide kadınların istihdam artışı sınırlı kalmaktadır. Aynı durum hizmetler sektörü için de geçerlidir.
- Sektörler gibi, meslekler ve işler de kadın ve erkek meslekleri ve işleri olarak ayırışmış durumdadır. Kadınların anne ve eş olma rol ve kimlikleriyle uyuşmadığı, kadınlar için güvenli olmadığı düşünülen iş ve mesleklerde çalışmaları yaygın değildir. Çalışsalar bile aynı ya da eşit değerde işi yapan erkeklerden daha düşük ücretle çalışmaktadırlar. Örneğin eğitim seviyesi düşük kadınlar yemek, temizlik, yaşlı ve çocuk bakımı gibi kadın- işi olarak tanımlanan işler dışında iş bulamamaktadır. Kadın meslekleri olarak görülmeyen alanlarda, eğitim görmüş kadınların eğitim gördükleri alanlarda istihdamları da genellikle mümkün olmamaktadır.

Kadın yoksulluğu Türkiye'nin önde gelen sorunlarından ve bu sorunu hedef alan etkin politikalar bulunmamaktadır:

- Mevcut istihdam yapısı, sosyal güvenlik açısından kadınları kırılgan ve bağımlı kılmaktadır. Kadınların sosyal güvenlik kapsamında yer almaları eğitim, yerleşim yeri, hane halkı refah düzeyi gibi temel özelliklerle yakından ilgilidir. Gelişmiş bölgelerde yaşayan, eğitilmiş ve hane halkı refah düzeyi ortalamalarının üzerinde yer alan kadınlar, bireysel olarak sosyal güvenlik kapsamı içindedir. Öte yandan, özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da sosyal güvenlik kapsamı içinde olmayan kadınların oranı sırasıyla % 84 ve % 87'dir.
- Kadın istihdam oranının düşük olması, kadınlara yönelik sosyal harcamaların eksikliği ve ücretsiz ev emeği gibi konular, bir yandan kadınların kocalarına ve babalarına bağımlılığını artırırken, bir yandan da kadın yoksulluğu Türkiye'nin en temel sorun alanlarından biri olarak ortaya çıkmaktadır. TÜİK verilerine göre tek yetişkinli ve en az bir bağımlı çocuk bulunan hanelerin yaklaşık % 40'ı en düşük gelir grubunda yer almaktadır. Bunlar genelde çocuklar ve annelerden oluşan hanelerdir.
- Kayıtlı çalışan kadınlar için ücretlerdeki eşitsizlik, ücret üzerinden prim ödemeye dayanan emeklilik sistemine de yansımaktadır. Çünkü iş yaşamında görülen kadın-erkek arasındaki ücret farklılığı, emeklilikte de önemli gelir farklarına yol açmaktadır. Kadınların emekli olduklarında da yeterli geçim kaynaklarına sahip olabilmeleri için etkin yaşlılık politikaları ve emeklilik için özel önlemler gereklidir.
- Kayıtlı istihdam dışında kalan kadınlar, ya sigortalı kişiye eş, anne, kız çocuğu gibi roller üzerinden bağlı, ya da sistemin tamamen dışındadır. Ev kadınları, ev kızları, ücretsiz aile işçileri ve kayıt dışı çalışan kadınlar bu grupta yer almaktadır. Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan dul ve yetim aylığı alanlar arasında kadınlar % 90 oranında iken, kendi sigortasından yaşlılık aylığı alanlar arasında kadınların oranı % 20 bile değildir.
- Kadın ve erkeklerin yoksulluk ve sosyal dışlanma deneyimleri de oldukça farklıdır. Hem çalışma hayatları boyunca, hem de emekliliklerinde daha az kaynağa sahip oldukları için, ekonomik sorunları daha yoğun yaşamaktadırlar. Dolayısıyla, kadınlar, çalışan yoksulluğu da dahil olmak üzere tüm yoksulluk biçimlerinden erkeklere oranla çok daha fazla etkilenmektedirler. Kadınların, özellikle de tek ebeveyn olan kadınların ve yaşlı kadınların, yoksulluk riski çok daha yüksektir.

- Kadınların iş yaşamına katılımının önündeki engeller işsizlik oranlarına da yansımaktadır. Ayrıca, göçmen, engelli, yaşlı kadınlar gibi daha da az fırsata sahip kadınlar için toplumsal cinsiyet farklılıkları daha geniştir.

Kadınların istihdama düşük katılımının arkasında önemli nedenler bulunmaktadır:

- Lise altı eğitilmiş kadınların işgücüne katılımı % 46 iken, üniversite mezunu kadınlarda bu oran % 78,4'tür. Dolayısıyla üniversite eğitimi kadınların işgücüne katılım olasılığını önemli ölçüde yükseltmektedir.
- Kadınların medeni durumları ve çocuk sahibi olup olmamaları da istihdamlarını etkilemektedir. Özellikle kentlerde yaşayan eğitilmiş kadınlar evlenip çocuk sahibi olduktan sonra işgücünden çekilmektedir. Birçok kadın hala kariyer ve çocuk sahibi olmak arasında bir seçim yapmaya zorlanmaktadır. Evli ve çocuklu kadınlar, istihdam tablosunda en alt sırada yer almaktadır. Son dönemde kurum kreşleri hızla kapatılmakta, işyerlerinin kreş açma zorunluluğu düzenlenirken, işyerleri denetime tabi tutulmamaktadır. Sosyal hizmet ve bakım alanlarında kadını güçlendirmeyi amaçlayan değil, kadına çalışma yaşamını uygun görmeyen politikalar mevcuttur.
- Türkiye'de çalışan kadınlar hane halkı ve ev bakımına günde 4 saat 43 dakika zaman ayırırken, çalışan erkekler sadece 43 dakika ayırmaktadır.
- Dolayısıyla, kadınların çalışma yaşamına katılmalarının önündeki en büyük engellerden biri, aile içi bakım yükümlülükleri ve hane içindeki karşılıksız emekleridir. Kadınlar ev işleri ve bakım sorumluluklarının orantısız bir bölümünü omuzlarında taşımaya devam etmektedir. Evler kadın emeği üzerinde yükselmekte ama kadınlar emeklerinin karşılığını alamamaktadır.
- Günümüzdeki demografik gelişmeler de kadınların giderek daha yoğun bir şekilde çocuklar dışında diğer bağımlı aile bireylerine bakmak zorunda olduğunu göstermektedir. Sonuçta kadınlar bu sorumluluklar altında ezilip, iş arayamamaktadır.
- Özellikle düşük eğitilmiş ve vasıfsız kadınların çalıştığı düşük ücretli işler, özel bakım masraflarını karşılamamakta, üniversite eğitilmiş kadınların da ikinci çocuktan sonra artan bakım masraflarını karşılayamayarak işlerden çekildikleri gözlemlenmektedir. Aile içi eşitsiz ilişkilerin kadınların iş yaşamına katılımına doğrudan etkileri görmezden gelinmektedir.

- Toplumdaki erkek egemen değerler de kadın istihdamının önünde önemli bir engel oluşturmaktadır. Toplumun alt ve orta gelir gruplarındaki ailelerde, kadınların işgücü piyasasına katılması, ailenin erkek bireylerinin kararlarına bağlıdır. Erkek egemen zihniyet yapısının güçlü olduğu toplum çevrelerinde, kadınların bağımsız gelir elde etmesi erkeğe karşı bir tehdit olarak algılanabilmekte ve kadınların erkeklerle karma ortamlarda bulunmasına izin verilmemektedir. İşyerlerindeki taciz örnekleri de bu anlamda yıldırıcı olmaktadır.

Eğitim Olanaklarından Yoksun Kadınlar

Eğitimsizlik, kadının içinde yaşadığı topluma katılabilesinin önündeki en önemli engeli teşkil etmektedir. Eğitim ile kadının çalışma yaşamına katılımı, ailede söz sahibi olma ve aile içi şiddetle karşılaşma olasılığı gibi değişkenler arasında ciddi ilişkiler söz konusudur. Siyasette karar alıcı düzeylerde bulunan kadınların eğitim düzeyinin yüksek olduğu da gözlenmektedir. Eğitimin hemen her kademesinde kız ve erkek çocuklar arasında eşitsizlikler gözlenmekte ve bu eşitsizlikler yaşamın her aşamasında artarak devam etmektedir.

Eğitimde kadın ve erkek arasında önemli eşitsizlikler mevcuttur:

- Türkiye nüfusunun % 8'ini oluşturan okuma-yazma bilmeyenlerin büyük kısmını kadınlar oluşturmaktadır. Bugün halen 4 milyon kadın okuma-yazma bilmemektedir. 2009 verilerine göre, kadınlar arasında okumaz yazmazlık oranı % 12, erkekler arasında ise % 3 düzeyindedir.
- Türkiye'de yetişkin nüfusun ortalama eğitim süresi 6,5 yıldır. Bu süre, kadınlarda 5,5 yıla inmektedir.
- İlköğretimde 100,4 cinsiyet oranıyla ulusal düzeyde cinsiyet eşitliği sağlanmıştır. Ortaöğretimde ise cinsiyet oranı 88,1'dir. Kız çocuklarının ortaöğretime katılımı konusunda yöreler arasında belirgin farklar bulunmaktadır. UNESCO tarafından belirlenen küresel hedefler çerçevesinde, 2005 yılında sağlanması gereken ortaöğretimde cinsiyet eşitliği hedefi, Türkiye tarafından 2010 yılında bile gerçekleştirilememiştir.
- 2010 tahmini verilerine göre kadınların sadece beşte biri lise ve üzeri eğitime sahipken, erkeklerde bu oran % 28,8'dir.

- Sekiz yıllık zorunlu eğitimin uygulanmaya başlanmasıyla, özellikle batı bölgelerimizde kadınların eğitimi konusunda gelişme kaydedilmiştir. Ancak bölgesel ve sosyoekonomik eşitsizlikler, kadınların eğitim almalarını doğrudan etkilemektedir.
- Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da kız çocukların nüfusa kaydedilmemesi hala yaygındır. Nüfus kaydı olmayan kadınlar ücretsiz eğitim ve miras haklarına erişememekte, resmi nikâhla evlenememekte, çocukları da nüfus kayıtlarında ve miras haklarında sorunlar yaşamaktadır. Güneydoğu'da nüfus kâğıdı olmayan kız çocukları, eğitimlerini tamamlasalar dahi diplomalarını alamamaktadır.
- Eğitim sorununun daha çok bölgesel bir nitelik taşımasının en önemli nedenlerinden biri de çocuk emeğidir. Kız çocuklarının ev bakım hizmetlerini üstlenmesi, okula devam etmelerinin önündeki en büyük engeldir.
- Lise ve altı düzeydeki eğitim kadınların işgücüne ve istihdama katılımı açısından yeterli olmamaktadır. Yükseköğretim mezunu kadınların yaklaşık dörtte üçü işgücüne katılırken, kız meslek (ticaret liseleri hariç), imam hatip, ve genel lise mezunu genç kızların ancak dörtte biri istihdama katılmaktadır. Bu nedenle bu liselerde eğitim kalitesinin artırılması ve bu tür liselerin işgücü piyasası ile daha çok ilişkilendirilmesi gerekmektedir.
- Kadınların yükseköğrenime katılmasında da sınıf ve cinsiyet eşitsizliği önemli bir etkidir. Üniversiteye devam eden öğrencilerin % 70'i en üst % 20 gelir grubundaki ailelerin çocuklarıdır. Lise eğitimi tamamlayan kız öğrencilerin % 30'u üniversite sınavını kazanamamakta, % 15'i sınavı kazandığı halde evlendiği veya evlendirildiği, % 14'ü çalışmak zorunda olduğu, % 11'i ailesi izin vermediği, % 6'sı da maddi durumu elverişli olmadığı için üniversiteye gidememektedir.

Ailede, İste, Sokakta Şiddetle Yaşayan Kadınlar

Kadınlara yönelik şiddet, dünyadaki en yaygın insan hakkı ihlallerinden biridir. Şiddet, kadınları ikinci sınıf yurttaş kalmaya zorlamanın ve denetim altında tutmanın en temel aracıdır. Şiddet, hem kadın-erkek eşitsizliğinin bir sonucu, hem de bu eşitsizliği devam ettiren bir araçtır. Şiddet, kadınları temel insan haklarından yararlanmaktan alıkoymaktadır. Bu haklar arasında, yaşama hakkı yanında, zalimane, insanlık dışı ya da

onur kırıcı muamele ya da cezaya uğramama hakkı, kişi güvenliği hakkı ve ayrımcılığa uğramama hakkı yer almaktadır. CEDAW Komitesi'ne göre: "Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, kadınların hak ve özgürlüklerini kullanmasını ciddi olarak kısıtlayan bir ayrımcılık türüdür."

Kadınlara yönelik şiddet, yaygın bir gerçektir:

- Türkiye'de kadınlara yönelik şiddet, aile içi şiddet, işyerinde ve diğer kamusal alanlarda cinsel taciz ve şiddet, kadın cinayetleri, insan ticareti gibi çeşitli boyutlarıyla yaşanmaktadır.
- 2008 verilerine göre, Türkiye'de yaşamının herhangi bir döneminde eşi veya birlikte olduğu kişi tarafından fiziksel şiddete maruz kalmış kadınların oranı % 39,3'tür. Bu oran kentlerde % 38, kırdada ise % 43,2 olarak seyretmektedir. Fiziksel şiddet sonucu yaralanan kadınların oranı ise % 23,7'dir. Kadınların % 9,7'si gebelikleri sırasında fiziksel şiddete uğramaktadır. Türkiye'de her beş evli kadından ikisi eşinden fiziksel şiddet görmüştür. Kadınlar sadece birlikte oldukları erkeklerden değil, yakın çevrelerindeki diğer kişilerden de şiddet görmektedirler.
- Fiziksel şiddete maruz kalma oranı, eğitim ve refah düzeyi arttıkça düşmektedir. Eğitimi olmayan ya da ilkokulu bitirmemiş kadınların % 52,2'si fiziksel şiddete maruz kalmaktadır. Düşük refah düzeyli kadınların % 47'si, yüksek refah düzeyli kadınların ise % 26,7'si fiziksel şiddet görmektedir.
- Kadınlara yönelik şiddet sadece fiziksel değil, cinsel, duygusal-psikolojik olarak da gerçekleşmektedir. Yaşamının herhangi bir döneminde cinsel şiddete uğrayan kadınların oranı % 15,3'tür. Ülkemizde her altı evli kadından biri cinsel şiddete uğramıştır. Her dört kadından biri 19 yaşından önce evlendirilmiştir. 15-19 yaş arasındaki her 10 kadından biri zorla evlendirilmektedir.
- "Kadın cinayeti" ne yazık ki Türkiye'de yaygın gerçeklerden biridir. Türkiye'de günde en az 3 kadın öldürülmektedir. Son yedi yılda öldürülen kadın sayısının % 1.400 arttığı bizzat Adalet Bakanı tarafından 2011 yılı başlarında açıklanmıştır. Türkiye kadınların öldürüldüğü ve bu cinayetlere karşı devletin ısrarla etkin önlemler almadığı bir ülke olma utancı ile yaşamaktadır.

Kadınlar kurumları bilmemekte, kurumlara güvenmemekte ve kurumlara başvuramamaktadır:

- Türkiye’de şiddete maruz kalan kadınların % 92’si resmi kurumlara ya da STK’lara başvuramamaktadır. Sadece % 3’ü yaşadıkları aile içi şiddeti muhtar, polis, jandarma, avukat ya da savcıya anlatmaktadır.
- Haklarını bilmemek ve hizmetler hakkında bilgi sahibi olmamak, kurumlara başvuramamanın önemli nedenleridir. Ayrıca hizmetlerin yaygınlık ve nitelik itibariyle yetersiz olması olumsuz etkenlerdir. Polis karakollarında, aile mahkemelerinde ve danışma merkezi ya da sığınma evi gibi kurumlarda gizliliğe dikkat edilmemesi de kadınların başvuramama nedenleri arasındadır.
- Şiddetin yol açtığı değersizlik duygusu ve kurumların kendilerine yardımcı olamayacağına ilişkin inanç da şiddete uğrayan kadınların resmi kurumlara başvurmalarını engelleyen önemli unsurlardandır.
- Şiddet karşısında kadınları korumakla yükümlü kolluk güçleri, hakim ve savcıların çeşitli araştırmalarda ortaya koyulan “Kocandır, döver de sever de” yaklaşımı, kadınları şiddet karşısında savunmasız ve çaresiz bırakmaktadır. Özellikle kolluk kuvvetleri tarafından sergilenen bu davranışlar karşısında, bu tutumları değiştirmeye yönelik güçlü bir siyasi irade gösterilmemektedir.
- Şiddet kadınların eve kapanmasına yol açmakta, hem sosyal yaşamdan kopmalarına neden olmakta, hem de şiddete uğradıklarında ne yapacaklarına ilişkin bilgiye ulaşmalarını güçleştirmektedir.

Hizmet yetersizliği ve eşgüdüm eksikliği görülmektedir

- Şiddete uğrayan kadınların başvurabilecekleri ve destek alabilecekleri hizmetler, ülkemizde 20 yılı aşkın bir zamandır mevcuttur. Ama “alo şiddet hattı” diğer sosyal hizmet ve yardımlarla ortak bir hattır. Bölgesel hatlar kurulmamıştır; danışma merkezi sayısı, sığınma evlerinin sayısı ve kapasiteleri yetersizdir. Türkiye’de yerel ve merkezi devletin veya kadın kuruluşlarının toplam 160 dolayında danışma birimi ve 60 kadar sığınma evi bulunmaktadır. Belediyeler Kanunu’nda 50.000 nüfuslu her yerleşim biriminde kadın sığınma evi açılması zorunluluğu bulunmasına rağmen, sığınma evleri kurulmamaktadır.

- Daha fazla sığınma evinin açılmasının yanı sıra bu sığınma evlerinin kadınların bu geçiş döneminde fiziksel ve ruhsal rehabilitasyonlarına yardım edecek standartlara sahip olması gerekmektedir.
- Sığınma evi öncesi ve sonrasında, ya da çocuk anneler örneğinde olduğu gibi sığınma evi sürecinde de özel olarak ele alınması gereken gruplara yönelik çeşitlendirilmiş hizmetlere ihtiyaç vardır. Ancak bu hizmetler henüz ya oluşmamış, ya da gelişmemiştir. Sığınma evlerinde geçirilen süre sonunda kadınların dışarıdaki hayatla bütünleştirilmesi, özgüvenli bir şekilde çocuklarıyla birlikte hayatlarına devam etmeleri devletin görev ve yükümlülüğüdür.
- Aile içi şiddet dışındaki şiddet olaylarına ilişkin hizmet birimleri çok sınırlıdır. Tecavüz kriz merkezleri ve çocuk anneler için sığınma evleri henüz kurulmamıştır. Genç kız sığınma evleri ve insan ticaretine konu olmuş kadınlar için sığınma evleri ancak bir-iki yerde mevcuttur.
- Gerçekleştirilen çalışmalara rağmen erkek egemen zihniyette dönüşüm henüz yaşanmamış, şiddete uğramış kadınlara hizmet veren kolluk, sağlık ve adalet hizmetleri gibi alanlarda çalışan personelin tutum ve davranışlarında önemli bir değişim gerçekleşmemiştir.
- Yasal olanaklar ve özellikle STK'lar tarafından güçlü bir şekilde dillendirilen bir talep olmasına rağmen, kadınları şiddete karşı koruyacak hizmetlerde kayda değer bir gelişme görülmemesinin öncelikli nedeni siyasi irade eksikliğidir.

Medyanın çelişkili tutumu:

- Son yıllarda belirgin şekilde artan bir bilinçlenme olmakla birlikte, medya hala çoğunlukla şiddet haberlerini magazinleştirerek yansıtmaktadır. Şiddet uygulanan kadınlar sorgulanmakta, şiddeti hak edip etmedikleri tartışılmaktadır. Şiddet, dizilerde ve televizyon programlarında normalleştirilerek sergilenmektedir. Bu nedenlerle, medya kadına yönelik şiddetin devam etmesine yol açan bir rol de oynamaktadır.

Sesini Duyuramayan, Karar Alma Mekanizmalarında Var Olamayan Kadınlar

Kadınların temsili açısından Türkiye, dünya ortalamalarına kıyasla oldukça geri bir durumdadır:

- Kadınların milletvekili seçilebildiği 1935 yılından günümüze toplam 9.134 milletvekili arasından sadece 236'sı kadın olmuştur. Cumhuriyet tarihi boyunca Meclis'in sadece % 2.6'sı kadın olmuştur. 1935'ten itibaren sadece 14 kadın farklı hükümetlerde görev yapmıştır. 2000 ve 2001 yıllarında görev yapan 36 bakan arasında hiç kadın bulunmamıştır. 2001'de 25 bakandan biri, 2003, 2004, 2005 ve 2006 yıllarında 22 bakandan biri, 2007 ve 2008 yıllarında 24 bakandan biri, 2009 yılında ise 24 bakandan sadece ikisi kadındır. Türkiye'de 1999'da % 4,2 olan kadın milletvekili oranı, 2007 seçimleri sonucunda % 9,1 olarak gerçekleşmiştir. Dünyada bu temsil oranı ile Türkiye 112 ülke arasında 107. sıradadır.
- Yerel yönetimlerde kadın temsil oranı, TBMM'den de daha düşük düzeydedir. Halen belediye başkanlarının binde 9'u, belediye meclis üyelerinin % 4,2'si, il genel meclisi üyelerinin ise % 3,3'ü kadındır. Yerel meclislerdeki kadın ortalaması Avrupa ve Orta Amerika'da % 24, Latin Amerika'da % 26 iken, Türkiye'de bu oran oldukça gerilerde kalmaktadır.
- Kamu sektöründe üst düzey karar verici konumlarda da kadınların sayısı oldukça azdır. Kamu yöneticilerinin sadece % 16'sı kadındır. Buna göre, kamudaki toplam 1 milyon 815 bin 639 personelden, üst düzey yöneticilik yapan kadın sayısı sadece 530, erkek sayısı ise 2.776'dır. 2011 yılı itibariyle, sadece bir Müsteşar, üç Müsteşar Yardımcısı, TÜBİTAK Başkanı, 10 Vali Yardımcısı, 13 Kaymakam ve 9 Genel Müdür kadındır.
- Kadınlar siyasete ilgilerinin temsilde karşılık bulamamasından olumsuz etkilenmektedir. Genel demokratikleşmenin sınırlılığı, % 10 barajının kaldırılmaması, kadınların siyasetteki yerlerinin güçlendiren, en azından garanti eden kota uygulamalarının yasal düzenlemeye bağlanmaması kadınların siyasete ilgisini sınırlandıran etkenlerdir.

CHP'NİN KADINA BAKIŞI: ÖZGÜR VE GÜÇLÜ KADIN

Temel İlkeler

CHP'nin kadın yaklaşımının temelinde kadınların insan hakları bulunmaktadır. CHP için kadın-erkek eşitliği yurttaşlar açısından bir hak, devlet açısından da temel bir görevdir. CHP, kadınların sosyal ve ekonomik konularından doğan farklılıklarının ve sorunlarının bilincindedir. Bu sorunların çözümünü amaç edinmekte, ancak kadınları bu konulara hapsedmeyecek bir anlayışın geliştirilmesini hedeflemektedir. CHP'nin kadın-erkek eşitliğini gerçekleştirmek için temel ilkesi, birey olarak kadınların insan haklarıdır.

CHP, kadınların birey olarak insan hakları ilkesinin kabulünden yola çıkmakla birlikte, farklı kadın gruplarının farklı ihtiyaçları olduğunu da bilincindedir. Çalışan kadınlar, ev kadınları, ev kızları, öğrenciler, işsiz, iş arayan, engelli, yaşlı, genç kadınlar ve yoksul kadınlar farklı sorunlarla karşılaşmakta, ya da sorunları aynı şekilde yaşamamaktadır. CHP'nin kadın-erkek eşitliği konusundaki politika önerileri, kadınlar arasındaki farklılıkları da dikkate alarak şekillenmeye devam edecektir.

CHP, kadın sorununa bütüncül bir bakışla yaklaşmaktadır. Eşitsiz ilişkiler içeren her alan, diğer alanlardaki eşitsiz ilişkileri beslemektedir. Eğitim fırsatlarından erkekler kadar yararlanamayan kadınlar, işgücü piyasasında dezavantajlı konuma düşmektedir. Ekonomide yeterince yer bulamayan kadınlar, kendi ekonomik bağımsızlıklarını elde edememekte, bağımlılık ilişkileri sebebiyle aile içinde karşılaştıkları şiddetten uzaklaşmamaktadır. Eğitim ve aktif iş hayatına katılım yoluyla elde edilen kaynaklar siyasette karar verici mekanizmalarda var olabilmek için gereklidir. Bu kaynaklara sahip olmamak, siyasette de kadınların varlığının önünde engel oluşturmaktadır. Mecliste kadın temsiline yetersizliği, kadınların sorunlarının dile getirilememesine ve kadın-dostu politikaların yeterince tartışılmamasına yol açmaktadır. Kadın sorunu bütüncül bir sorun olduğundan, kadın-erkek eşitliğini sağlamak için atılacak adımların da bütüncül bir yaklaşımı yansıtması gerekir.

CHP, toplumsal cinsiyeti tüm politika ve uygulamalarda gözetme ilkesini benimsemektedir. Toplumsal, ekonomik ve siyasal yaşamın her alanında benimsenecek politikalarda, yapılacak program ve projelerde kadın-erkek eşitliği açısından etki ve sonuçlar dikkate alınmalıdır. Politikalar ve programlar toplumsal cinsiyet eşitsizliği üzerine inşa edilmiş bir sosyal yapı içerisinde üretilip uygulandıkları için kadın-erkek eşitsizliği açısından

yansız değildir. Bu nedenle CHP, eşitsizliği dikkate alarak politika ve program üretilip uygulama gerçekleştirecektir.

Ayrımcı kültürel değerler ve cinsiyet rollerine dayalı kalıp yargılar, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında büyük engel oluşturmaktadır. Bu yargılar cinsiyet eşitsizliğinin yapısal nedenleridir. Katı cinsiyet rolleri, bireysel seçimlerin önemini yok etmekte, kadınların ve erkeklerin potansiyelini sınırlandırmaktadır. Eşitsizliğin yol açtığı sorunların düzeltilmesini hedefleyen politikalarla birlikte, bu tür ayrımcı gelenek, görenek ve yorumların ortadan kaldırılmasını hedefleyen dönüştürücü sosyal politikalar, eşitliği sağlanmasında en önemli araçlardır.

Yasalardaki eşit olmayan hükümlerin kaldırılması bir zorunluluk olmakla birlikte, gerçekte kadın-erkek eşitliğini sağlamaya yetmemektedir. Kurumsal engeller ve dönüşmesi zor olan zihniyet yapılarının da değişmesi için hızlandırıcı önlemler alınmalıdır. Günümüzde bir toplumda kadın-erkek eşitliği, fırsat eşitliği kadar sonuçlarda eşitlik anlayışını da içermek zorundadır. Geçici özel önlemler olarak da adlandırılan pozitif ayrımcılık önlemleri başta siyaset ve istihdam olmak üzere tüm alanlarda gereklidir.

CHP, önleyici, koruyucu ve tazmin edici politikalarla birlikte kadınları güçlendirmeye yönelik bir yaklaşımın da kadın sorununun çözümünde önemli olduğunun bilincindedir. Güçlendirmek kadınlara daha çok hak, daha çok olanak ve daha çok söz vermek anlamına gelmektedir. Ancak güçlü kadın özgür bir kadındır. Güçlü ve özgür olduğu ölçüde kendi hayatı ile ilgili seçimler yapabilir. Kadınların gerek birey olarak, gerekse toplum ve aile içinde güçlendirilmesi mutlu ve demokratik bir toplumun temelidir.

Türkiye’de kadın sorunlarına ilişkin çözümlerin bölgesel ve kırsal/kentsel farklılıkları dikkate alınması gerekmektedir. Özellikle istihdam ve eğitime katılım açısından gerek büyük ölçekli şehirler ile daha küçük şehirler arasında, gerekse kırsal ve bölgeler arasında önemli farklılıklar vardır. Türkiye’deki kadınların düşük katılım sorununu çözmeyi hedefleyen politikalar bu farklılıkları göz önünde bulundurmak zorundadır.

Türkiye’de kadın sivil toplum hareketi, özellikle son 20 yılda kadın-erkek eşitliğinin önündeki engellerin kaldırılmasında, toplumda kadın sorunlarının yüksek sesle dile getirilmesinde, yasalardaki eşitsiz düzenlemelerin kamuoyunun dikkatine sunulması ve gözden geçirilmesinin sağlanmasında etkin bir rol oynamıştır. Türkiye’de kadın sorunlarını çözmeyi ve kadın-erkek eşitliğini sağlamayı amaçlayan

politika yapma ve uygulama süreçleri, kadın hareketinin katılımı olmadan düşünülemez.

Hukuksal eşitliğin gerçek eşitliğe yol açmadığı özellikle son 10 yıldaki gelişmelerde açıkça gözlenmektedir. CHP siyasi irade açısından ihtiyaç duyulan perspektif değişikliğini yapacak güç ve iradeye sahip tek siyasi harekettir.

CHP'nin Hedefi: Kadın-Erkek Eşitliği Sözleşmesi

CHP, kadın sorunlarının çözümündeki kararlılığının simgesi ve Türkiye'de kadın-erkek eşitliğini gerçekleştirmenin temel aracı olarak bir Kadın-Erkek Eşitliği Sözleşmesi önermektedir. Türkiye'nin kalkınma hedeflerinde güçlü bir kadın-erkek eşitliği boyutu olmalıdır. Bu sözleşme, kadın-erkek eşitliğinin sağlanması için beş temel alan belirlemekte ve bu alanlarda alınması gereken önlemleri içermektedir:

- Kadınların ekonomik bağımsızlığının sağlanması ve işgücü piyasasında kadın-erkek eşitliği
- Kadınların eğitim fırsatlarının geliştirilmesi ve eğitimde eşit fırsatlar
- Kadınların onurunun güvence altına alınması ve kadınlara yönelik şiddete son verilmesi
- Karar verme süreçlerinde kadın-erkek eşitliğinin sağlanması
- Kadın-erkek eşitliğinin tüm politikalarda gözetilmesi.

İnsan Onuruna Yakışan İşlerde, İnsan Onuruna Uygun Şekilde Çalışan Kadınlar

Kadınları Bağımsızlaştıran, Özgürleştiren, Güvenceye Kavuşturan İş Yaşamı

CHP, çalışma yaşamında kadınlara yönelik her türlü ayrımcılıkla mücadele etmekte kararlıdır. Kadınların çalışma yaşamına katılması, bir vatandaşlık hakkıdır. Hem kadınların, hem de erkeklerin yaşamlarını kontrol altına alabilmeleri ve doğru seçimler yapabilmeleri için ekonomik bağımsızlık ön koşuldur. Kadınların ekonomik bağımsızlığı, özgür ve güçlü bir birey olmaları yönünde en büyük kaynaktır. Kadınların istihdama katılması, sosyal ilişkilerinin artmasını sağlar, bilgi ve habere erişimlerini kolaylaştırır.

Kadınların istihdama katılması, ailelerin gelir düzeyini yükseltir, yoksulluk riskini azaltır ve kadınların aile içinde daha çok söz sahibi olmasını sağlar. Ancak uygun şartlardaki bir çalışma ortamı kadınların özgür ve bağımsız olmasına katkı sağlayacaktır. Bu anlamda kadınların çalışma ortamının ve şartlarının ücret, çalışma koşulları, sosyal güvence ve mesai saatleri açısından tatmin edici ve uygun olmasına özen gösterilmelidir.

Ayrımcılık, önyargılar, işgücü piyasası ayrışması, güvencesiz çalışma koşulları ve bakım sorumluluklarının erkeklerle dengesiz paylaşımı, pek çok kadının yaşam seçeneklerini ve ekonomik bağımsızlığını etkilemektedir. CHP, kadınların kendilerini gerçekleştirmelerini, becerilerini geliştirmelerini ve tam olarak kullanabilmelerini sağlamakta, iş gücü piyasasında daha eşit bir dağılım ve kadınlara daha nitelikli işler sunmakta kararlıdır. Bu amaçla sayısal hedefler belirlenmeli ve kadın ve erkeklere eşit fırsatlar sunulmalıdır. Kadınların istihdama katılımını artırmak için en önemli unsurlardan biri de, çocuk, yaşlı ve engelli bakımı olanaklarının artırılması ve devletin bu alanda aktif rol üstlenmesidir.

CHP'nin önceliği, kadınların sigortalı, güvenceli, emeklerinin karşılığını alabildikleri, düzgün işlerde çalışma yaşamına katılmalarıdır. Bu temel ilke doğrultusunda CHP, esnek çalışma biçimlerini de, istikrarlı oldukları, sosyal güvence sağladıkları ve kadınların kendi ayakları üzerinde durmalarına olanak verecek şekilde ücretlendirildikleri sürece desteklemektedir. Aynı durum kadın girişimciliğini teşvik için de söz konusudur. Mikro kredi uygulamaları, kadınların yoksullukla mücadelesinde bir araç olarak kullanılabilir. Dolayısıyla CHP, AB İstihdam stratejilerine de uygun olarak bu kapsama giren işleri, güvenceye ve uygun gelire kavuşturulması koşuluyla desteklemektedir.

Hedefler:

Kadınların İşgücüne Artan Katılımı

CHP, Cumhuriyet'in 100. yılında kadınların iş gücüne katılımını % 40 düzeyine yükseltmeyi hedeflemektedir. Uzun vadede, kadınların işgücüne katılım oranının AB ve OECD standartları olan % 60 düzeyine yükseltilmesi amaçlanmaktadır.

Ulusal Kadın İstihdamı Stratejisi

CHP'nin uygulamaya koyacağı makroekonomik politikalar, mali disiplin ve fiyat istikrarının yanı sıra istihdamın artırılması ve geliştirilmesini de birincil öncelik olacaktır. Kadınların işgücüne katılımını artırmak ve işgücü piyasalarında cinsiyet eşitliğini gözetmek üzere kadın kuruluşları ve ilgili sosyal tarafların katılımlarıyla hazırlanacak ve uygulanacak "ulusal kadın istihdamı stratejisi," kadınların düzgün, yasalara uygun, sosyal güvencesi olan ve nitelikli işlerde çalışmasını ilke edinecektir. Kadınların kayıtlı ücretli istihdama katılımını teşvik etmek için, sigorta primlerinin işveren hissesinin kamu kaynaklarından karşılanması uygulamalarına devam edilecektir. Kadınların sendikaya üye olmaları teşvik edilecektir.

Sanayinin istihdam yaratma kapasitesi artırılabilecektir. Sanayiye teşvik politikalarında, kadınların imalat sanayiinde istihdam olanaklarının çok sınırlı olduğu göz önünde tutularak, istihdamda toplumsal cinsiyet eşitliği gözetilecektir.

Hem erkekler hem kadınlar için mesleki geçişkenlik ve çeşitlilik sağlanacaktır. Bu amaçla, kadınların erkek işi olarak anılan meslekleri tercih etmelerini teşvik edici eğitim ve istihdam kotaları koyulacak ve özel sektöre kadınları istihdam etmelerini teşvik amaçlı vergi indirimleri sağlanacaktır. Kadınların özellikle geleneksel olmayan, yeşil ekonomi, yenilikçilik gibi alanlarda çalışmaları teşvik edilecektir.

Kamu hizmetlerinde kadın istihdamı ve kadınların yönetim görevlerine atanması teşvik edilecektir. Geniş kapsamlı bir "Halk Yararına Çalışma" programıyla kamu hizmetlerindeki açıklar kapatılacak, işsizlere halkın ihtiyaç duyduğu yerel kamusal hizmetlerin üretiminde istihdam olanakları sunulacaktır. Bu programda kadın ve genç işsizlere öncelik verilecektir.

Eşit Muamele ve Eşit Fırsatlar

İşe giriş ve yükseltme değerlendirmelerinde kadın ve erkekler için eşit ölçütlerin kullanılması sağlanacaktır. İşe ve mesleki eğitime başvuru, terfi, çalışma koşulları, staj, meslek eğitimi ve yeniden eğitim hususlarında "eşit muamele" ilkesinin tam olarak uygulanması sağlanacaktır. Uygulama aşamasında görülen sorunların giderilmesi amacıyla, eşit muamele ilkesinin izlenmesi, değerlendirilmesi ve teşvik edilmesi sağlanacaktır.

İş Yasası gözden geçirilerek, dolaylı ve doğrudan ayrımcılık tanımlarının yasada yer alması sağlanacaktır. Özellikle dolaylı ayrımcılığın yasal düzenlemeye tabi tutulması, hem Türkiye'nin taraf olduğu CEDAW, hem de AB tarafından benimsenen, önemli bir ilkedir. İş yerinde taciz, psikolojik taciz ve "mobbing" kavramlarının da tanımı yapıp İş Yasası'na eklenecektir. İşyeri içinde ve dışında cinsel tacizle mücadelede işverenlere ve işveren örgütlerine sorumluluk yüklenecektir.

Sosyal paydaşların da desteğiyle, işyerlerinde kadın-erkek eşitliğini hedefleyen girişimler desteklenecek, başarılı uygulamaların eşitlik markaları ve ödüllerle tanınması sağlanacaktır. Bilinçlendirme çalışmaları kapsamında her yıl Eşitlik Günü düzenlenecek, iyi örneklerin duyurulması sağlanacaktır.

Kadınlara Yönelik Mesleki Eğitim

Kadınlara yönelik mesleki eğitim kursları, kadınların kadınlık rollerini güçlendirecek şekilde değil, işgücü piyasasındaki ihtiyaca yönelik olarak düzenlenecektir. İstihdam garantili bu kursları takiben kadınların istihdamı izlenecektir. Meslek liseleri eğitiminin işgücü piyasasının taleplerine cevap verir hale getirilmesi sağlanacaktır. Kadınların sürekli eğitim almaları amacıyla meslek kursları, yaşam boyu öğrenme programları ve hizmet içi eğitim programları yaygınlaştırılacaktır. Kadınların işyerlerinde düzenlenen eğitim programlarından erkeklerle eşit ölçüde yararlanması amacıyla bilinçlendirme çalışmaları yapılacaktır.

Özellikle daha az olanağa sahip, daha az eğitilmiş, genç ve yoksul kadınların istihdamına önem verilecek, bu kadınlar için meslek kursları ve staj olanakları artırılacaktır.

Kadınlara Ulaşım Kolaylığı

Ulaşım imkanlarının yetersizliği, yol açtığı cinsel taciz riski nedeniyle, kadınların gerek imalat ve gerekse hizmet sektörlerinde vardiyalı işlerde çalışmalarını engelleyici bir etki yapmaktadır. CHP, kadınları evlerine en yakın noktada bırakacak toplu taşıma sistemi değişikliğini ve özel taşıma servislerini sağlayacak ve yaygınlaştıracaktır. İstihdamı teşvik eden uygulamalar, taşıma hizmetleriyle ilişkilendirilecektir. Kadınların etkin ve sık ulaşım olanaklarından yararlanması için, ulaşım hizmetlerinin devlet tarafından sübvansede edilmesi sağlanacaktır. Ayrıca CHP, kadınların toplu taşıma hizmetlerinden uygun fiyatlarla, indirimli olarak yararlanmasını

sağlayacak, böylelikle çalışmayan kadınların da dış dünyaya açılmasına, sosyalleşme olanaklarının artmasına katkıda bulunacaktır.

Kota ve özel önlemler

Kamu kesimine giriş sınavlarında, kamuda ve özel sektörde üst düzey yönetim kademelerinde, kadın erkek eşitliğini sağlayacak geçici özel önlemler yaygınlaştırılacaktır. İş alanlarında özellikle üst düzeylerde, eşit nitelikli adaylar arasından az temsil edilen cinsiyetin seçilmesi ilkesine dayanan kota uygulaması özendirilecektir. Eğer niteliksel olarak erkek adaylarla eşit kadınlar bulunamıyorsa, belirli bir süre içinde istenilen niteliklere sahip kadın elemanlarının kurum içinde yetiştirilmesi için politika ve önlemler geliştirilecektir. Özel sektörde kadın istihdamını artırmaya yönelik özendirici düzenlemeler yapılacaktır. Tarım kesimi, ev hizmetleri, evden çalışma gibi kadının yoğun çalıştığı alanlar kayıtlı hale getirilecek ve sosyal güvenlik kapsamına alınacaktır.

Kişisel becerilerini girişimciliğe dönüştürmek isteyen kadınlara, İş Kurma Kredisi ve Pazarlama Desteği sağlanacaktır. Kendi hesabına çalışan girişimci kadınların kredi olanakları genişletilecektir. Girişimci kadınlara işin niteliğini arttırmak üzere tasarım ve danışmanlık hizmetleri sağlanacaktır. KOBİ desteklerinde öncelik kadınlara verilecektir. Mikro kredi olarak iş yapan kadınların sosyal güvenlik kapsamına alınması için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Aile içindeki Bakım Yükümlülüklerinin Kamuya Aktarılması

CHP, kadınların aile ve iş yaşamını uyumlu hale getirmeyi hedeflemektedir. Kadınlar iş hayatına katılmak ve ailelerine vakit ayırmak tercihleri arasında bırakılmamalıdır. Bu amaçla CHP'nin temel politika amacı çocuk, yaşlı ve engelli bakım hizmetlerinin genişletilmesi ve herkes tarafından erişilebilir kılınmasıdır. Öte yandan, aile içindeki eşitsizliği düzeltmeye yönelik politikaların diğer hedef kitlesi de erkekler olmalıdır. Erkekler de kurumsal politikalar yoluyla aile içinde sorumluluk almaya teşvik edilmelidir. Aile içinde geçirilecek zaman, sadece sorumluluk olarak değil, aynı zamanda hak olarak düşünülmelidir. Eşlerin birbirleriyle, çocukların anne-babalarıyla geçirecekleri zaman tüm aile bireyleri için çok önemlidir.

Hedefler:

Kurumsal Bakım Hizmetleri, Her Çocuğa Kres

Bakım hizmetinin yaygınlaştırılması ve kadınların işgücüne katılımının artırılması amacıyla, her semte açılacak Çocuk Merkezleri bünyesinde kreşler de bulunacaktır. Çocukları için gündüz bakımı ihtiyacı olanlara bu hizmet Çocuk Merkezleri'nde ücretsiz olarak sunulacaktır. Çalışan anneler çocuklarını doğumdan itibaren bu merkezlere bırakabilecek, çalışmayan anneler de haftada iki gün üçer saat bu merkezlerden çocuk bakımı için yararlanabilecektir. Aile katımlı olacak bu uygulama, erken çocuklukta fırsat eşitliği açısından önemli bir olanak sağlayacak, kadınlar için de bakım yükünün kamuya paylaşılması anlamına gelecektir. Bu şekilde annelerin sosyal hayata katılımlarını teşvik ederken, çocukların da sosyalleşmesini sağlayacak önemli bir destek sistemi oluşturulacaktır. Çocuk Merkezleri'nde, o semtte yaşayan kadınlar bir eğitim sürecini takiben istihdam edilebilecek, böylece kadınların işgücüne katılımı iki şekilde desteklenecektir. Yerel yönetimlerin bu alanda etkin bir şekilde hizmet sağlaması için kaynak aktarılacaktır. Bu kreşler sayesinde çalışan kadınlar için maliyeti yüksek olan bakım hizmetleri, uygun fiyatlarla ya da ücretsiz olarak sunulacaktır.

Kadınların sadece çocuk değil, diğer bağımlı aile üyelerinin de bakım sorumluluğunu artan bir şekilde üstlenmesinden yola çıkarak, yaşlı ve engelli bakımı hizmetleri de geliştirilecektir. Bu amaçla, her semte gündüz bakımevi açılacaktır. Çocuk dışındaki diğer bağımlı aile bireylerinin bakımına yönelik hizmetlerin öncelikle kamu kurumları tarafından sunulması ve ihtiyaç durumunda özel sektör hizmet üretiminin kamu sübvansiyonları ile desteklenmesi sağlanacaktır. Yaşlı ve engelli bakımına yönelik Aile Sigortası desteklerinin yanı sıra, ailelerin seçeneklerini arttırmak amacıyla, gündüz kurum bakımı ve mesai saatleri dışında evde bakım seçeneğini de içerecek düzenlemeler yapılacaktır. Her semtteki bakımevleri, yaşlıların bakımının profesyonel çalışanlar tarafından yapılmasına olanak verecektir.

Bakım hizmetleri ve kreş olanakları, sadece çalışan kadınların yararlanacağı şekilde tasarlanmayacaktır. Çalışmayan kadınlar da, her semte açılacak Çocuk Merkezleri ve gündüz bakımevleri sayesinde haftanın belirli gün ve saatlerinde çocuklarını ve diğer bağımlı aile üyelerini güvenilir kişilere emanet edebilecek ve böylece mesleki eğitim,

yabancı dil ve bilgisayar kurslarına katılma ve sosyalleşme olanağı bulabileceklerdir. Her kadının makul ücretlerle faydalanabileceği, devlet tarafından sunulacak gündüz bakımı olanakları ile hem kadınlar özgürleşecek, hem de çocuklar ve diğer bağımlı aile bireyleri eğitimli ve deneyimli kişilerin gözetiminde profesyonel bakım olanaklarına kavuşacaktır. Bakım hizmetlerinin geliştirilmesinin kadınlara yaratacağı düzgün ve güvenceli istihdam olanakları da altı çizilmesi gereken bir boyuttur.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, işyerlerinin kreş açma sorumluluğunu sıkı bir şekilde denetleyecek ve belgelendirecektir (örneğin hali hazırda 150'den fazla çalışanı olan işyerleri ve kreşleri ile ilgili bilgiye ulaşmak mümkün değildir). 2008'de kabul edilen istihdam paketinde kreş açma yükümlülüğü bulunan işverenin kreş hizmetlerini dışarıdan temin edebileceği yolunda bir esneklik getirilmiştir. Bu esnekliğin getirebileceği, kreşin işyerine uzak olması, hizmet kalitesi gibi olumsuzlukları gidermek için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Çocuk bakımı olanaklarındaki artış düzenli olarak izlenecektir. Bu amaçla sosyal tarafların ve kadın kuruluşlarıyla katılımlı bir izleme ve raporlama sistemi oluşturulacak ve bu raporların düzenli olarak TBMM'deki Kadın-Erkek Eşitliği Komisyonu'na sunulması sağlanacaktır.

Doğum İzni ve Zorunlu Babalık İzni

Ebeveyn ve doğum izinleri gibi aileyle ilgili izinlerde kadınlar ve erkekler arasındaki eşitsizlikleri giderecek önlemlerin alınması, kadınların işgücüne katılımını artırmak ve ailede kadın-erkek eşitliğini gerçekleştirmek açısından önemlidir.

16 haftalık annelik/doğum izni uygulamasının, devredilemeyecek bir "zorunlu babalık izni" ile tamamlanarak, doğum sonrası bebek bakımının anne ve baba arasında ücretli izin kapsamında paylaşımı sağlanacaktır. Günümüzde yasal olarak 10 gün olarak belirlenen babalık izninin artırılması sağlanacaktır. Ayrıca çocuk 8 yaşına gelene kadar, bir ayı devredilemez olmak üzere ebeveynlerin çocukları için istedikleri zaman kullanabilecekleri dört aylık ücretli ebeveyn izni tanınacaktır.

Kadınların doğum izninden döndükten sonra değişen iş koşullarına uyumunu sağlayacak hizmet içi eğitimlerin işveren tarafından verilmesi sağlanacak ve kadınların aynı veya eşdeğer pozisyonda çalışması

garantilenecektir. Bu konuda İş Yasası'nda yapılan düzenlemelerin etkin şekilde uygulanması sağlanacaktır.

Sosyal Devletin Güvencesi

Kadın yoksulluğuyla mücadelede CHP'nin atacağı en önemli adımlardan biri, Aile Sigortası Programı'dır. CHP, Aile Sigortası'nda öncelikle kadınları hedef almaktadır. Kadınların güçlendirilmesi, aile içinde söz sahibi olması, sosyalleşme olanaklarına sahip olması, Aile Sigortası'nın öncelikli hedeflerindedir. Aile Sigortası, kadınların kimseye mecbur kalmadan ailesinin ve kendisinin bakımını sağlayabilmesini garanti altına alacaktır. Aile Sigortası, aynı zamanda kadınların çalışma yaşamına katılımını özendirerek unsurlar içermektedir. Aile Sigortası kapsamında sağlanacak olan çocuk destekleri, çocukların kreş ve anaokullarına devam etmelerini sağlayacaktır. Bu şekilde kadınların bir iş sahibi olmaları yönünde önemli bir destek sağlanmış olacaktır. Aynı zamanda, Aile Sigortası'ndan yararlanan ailelerin İŞKUR'a kayıtlı olmaları zorunluluğu getirilecek, meslek kurslarına devam etmeleri sağlanacaktır. Bu da kadınların çalışma yaşamına katılımını kolaylaştıracak bir unsur olarak önemlidir.

CHP, kadın yoksulluğuyla mücadele ve kadınları güçlendirme amacı kapsamında yalnızca sosyal desteklerin değil, istihdam politikalarının da önemini bilincindedir. CHP, kadınların iş yaşamına katılımını artırmak için Aile Sigortası gibi sosyal destek programlarının, etkin istihdam politikalarıyla birbirini tamamlamasını sağlayacaktır.

CHP kadınların, başta eğitim ve sağlık olmak üzere bütün temel hizmetlerden ve yurttaşlık haklarından eşit ve eksiksiz yararlanabilmesi için tüm olanakları seferber edecektir. Kendi sigortası olmayan her kadına sağlık güvencesi sağlanacaktır. Aile planlaması konusunda kadınlara tam destek verilecektir. Hamilelikte, doğumda ve loğusalıkta kadınlara tüm sağlık hizmetleri, beslenme ve ilaç desteği ücretsiz olarak sunulacaktır.

Eğitimde Eşit Fırsatlara ve Eşit Olanaklara Sahip Kadınlar

CHP, kadınların ve kız çocuklarının eğitim olanaklarından tam yararlanabileceği bir eğitim sistemi oluşturmakta kararlıdır. Özellikle Aile Sigortası yoluyla, aileler çocuklarının eğitime devam etmesi için desteklenecektir.

Her üç yetişkinden birinin ekonomik ve toplumsal hayata katılmak için ön şart olan okuma yazmayı bilmediği bir bölge olarak dikkat çeken

Güneydoğu Anadolu'ya yönelik politikaların acilen geliştirilmesi ve kalıcı olarak yerleştirilmesi gerekmektedir. Özellikle nüfus kayıtlarının sağlıklı olarak yapılması, kadınların başta eğitim hakkı olmak üzere haklarını kullanmaları açısından oldukça önemlidir. Nüfus kayıtlarının eksiksiz olarak yapılması, orta ve uzun vadede okumaz yazmazlığın ortadan kalkması için de önemli bir etkidir.

Hedefler:

Eğitim Müfredatı

Eğitim müfredatları toplumsal cinsiyet dersi içerecek şekilde düzenlenecektir. Özellikle ilköğretim düzeyinde kullanılan ders kitaplarında kadın ve erkeğin okulda, evde, işte eşit olduğu yönündeki önermeler ve örneklere yer verilecektir. Mevcut müfredatta yer alan toplumsal eşitsizliği destekleyici önermeler ve örnekler müfredattan çıkarılacaktır

Sağlıklı Nüfus Kayıtları

Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde nüfus kayıtlarının sağlıklı olarak yapılması güvence altına alınarak, kadınların başta eğitim hakkı olmak üzere haklarını kullanmaları sağlanacaktır.

Süreklili Eğitim

Eğitimini yarım bırakmak zorunda kalmış her kadına ve kız çocuğuna eğitimini tamamlaması için yaz okulları, akşam okulları, meslek kursları ve açık öğretim gibi olanaklar sağlanacaktır. Kadınlara mesleki eğitimde öncelik tanınacaktır. Her semtte Halk Eğitim Merkezi ya da Çok Amaçlı Toplum Merkezi kurularak, kadınların becerileri artırılacak, iş bulma olanakları genişletilecektir.

Özel Önlemler

Burslarda, parasız yatılı okullarda kız çocuklara kota ve kontenjan artırımını uygulanacaktır. Üniversiteli genç kadınlara yurt olanakları sağlanacaktır. CHP, Türkiye'nin yurt sorununu iki sene içinde çözecek ve kız öğrencilerin üniversiteye devam etmelerinin önündeki önemli bir engeli ortadan kaldıracaktır.

Şiddetin Son Bulduğu Bir Türkiye

CHP, kadına yönelik şiddetle mücadelenin en etkili aracının kadınların güçlendirilmesi ve şiddet karşısında kadınlara tam ve eksiksiz destek sağlanması olduğuna inanmaktadır. Ancak eşit ve demokratik ilişkilerin sağlandığı bir aile yapısı ile eşit ve demokratik bir toplum oluşabilir. Dolayısıyla, Türkiye’de şiddetle mücadele çerçevesinde yürürlüğe sokulan Ailenin Korunmasına Dair 4320 Sayılı Yasa’nın, kadınların güçlendirilmesi yönünde gözden geçirilmesi gerekmektedir. Yasanın kapsamının genişletilmesi için koruma kararları evli olmayan, boşanmış, birlikte yaşayan çiftlere yönelik olarak genişletilecektir. CHP, kadınlara yönelik şiddetle mücadelenin en etkili aracının kadınların güçlendirilmesini sağlayacak politikalar olduğuna inanmaktadır.

CHP, kadınlara yönelik şiddeti önlemek, şiddete uğrayanları korumak ve tekrar şiddete uğramayacakları bir yaşam kurmalarını sağlamak için var gücüyle çalışacaktır. Kadınlara yönelik şiddetle mücadele amaçlı hizmetler için yerel ve ulusal bütçelerden yeterli ödenek ayrılacaktır. Kadınlara yönelik şiddeti gerçekleşmeden önlemek, CHP’nin temel hedefi olacaktır. Bu amaçla eğitim çalışmalarına ağırlık verilecek, bilinçlendirme kampanyaları yürütülecektir.

CHP, kadınlara yönelik şiddetle mücadeleyi bir kamu politikası olarak benimseyecek ve sosyal politikaları bu doğrultuda ele alacaktır. Kadına yönelik şiddet ağır suçlar kapsamına alınacak ve ağır biçimde cezalandırılacaktır. Kadın cinayetlerinin en ağır şekilde cezalandırılması için Türk Ceza Kanunu’nda değişiklik yapılacaktır.

Kadınlara yönelik şiddetin bir insan hakkı ihlali olduğu kabul edilerek, bu sorunu önlemede asıl sorumluluğun devlete ait olduğu vurgulanacaktır. Böylelikle aynı zamanda şiddet mağduru kadınlara tazminat verilmesi hukuk yapısı içinde geliştirilecek, mahkemelerin ve yetkililerin şiddeti toplumsal veya kültürel nedenlerle hoş görme olasılıkları ortadan kaldırılacaktır. “Kadınlara yönelik şiddete karşı sıfır tolerans” politikası benimsenecektir.

Kadınlara karşı şiddetle mücadelede sadece kadınların değil, erkeklerin de yasal haklar konusunda bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Kadınların erkekler ile eşit olduğu ve kadınlara karşı şiddetin insan hakkı ihlali olduğu anlayışının, öncelikle şiddeti uygulayan

kitle arasında yaygınlaştırılması gerekmektedir. Özellikle erkeklerin, evde, okulda, sokakta, iş yerinde şiddete maruz kalan kadınların hakları, korunma talebiyle başvurabileceği kurumlar ve şiddet uygulamanın yaptırımları konusunda bilgilendirilmeleri gerekmektedir. Eğitim müfredatı da, diğer tüm alanlardaki kadın sorununun temel nedenlerinden olan erkek egemen davranış kalıplarının sorgulanması ve daha eşitlikçi davranış biçimlerinin oluşturulması yönünde gözden geçirilmelidir.

Yasal düzenlemelerin hayata geçmesindeki en önemli engel, şiddete uğrayan kadınların yetkili makamlara başvuramamasıdır. Koruma-cezalandırma önlemlerinin alınabilmesi için, başvurulacak merci sayısının artırılması ve bu makamlardaki görevlilerin kadınlara yönelik şiddet karşısındaki tutum ve davranışlarının iyileştirilmesi gerekmektedir.

Şiddet sonrası koruma sağlanması ve geçiş döneminin sağlıklı atlatılabilmesi için sığınma evleri çok önemlidir. Daha fazla sığınma evinin açılmasının yanı sıra bu sığınma evlerinin kadınların bu geçiş döneminde fiziksel ve ruhsal rehabilitasyonlarına yardım edecek standartlara sahip olması gerekmektedir. Sığınma evlerinde geçirilen süre sonunda kadınların dışarıdaki hayatla bütünleştirilmesi, özgüvenli bir şekilde çocuklarıyla birlikte hayatlarına devam etmeleri devletin yükümlülüğü olarak gerçekleştirilecektir.

Kadınlara yönelik şiddet karşısında kadınları evde olmaya çağırmak bir şiddetle mücadele aracı olarak düşünülemez. Bilindiği gibi, ev de kadının şiddetten uzak olduğu bir alan değildir. Kadınlara her zaman var olabilecekleri güvenli evler ve kentler yaratmak yine devletin yükümlülüğüdür.

Hedefler:

Avrupa Konseyi Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Sözleşme

CHP, Avrupa Konseyi'nin Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Sözleşme'sini hızla onaylayacak ve sözleşmenin Türkiye'de etkin bir şekilde uygulanması için bir eylem planı hazırlayıp uygulamaya koyacaktır.

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İçin Kurumsal Düzenlemeler

Kadınların şiddete karşı sadece mesai saatlerinde değil, 24 saat boyunca koruma altına alınması sağlanacaktır. Aile içi şiddetle mücadele amacıyla, polis karakolları ve aile mahkemelerinde aile içi şiddet birimleri oluşturulacaktır. Bu birimlerde kadınları sosyal hizmetlere sevk edebilecek ve koruma talepleriyle ilgilenecek uzman personel istihdam edilecektir. Şiddet ve toplumsal cinsiyetle ilgili eğitim, her kademe polis okulu müfredatlarına dahil olacaktır.

Şiddet sonrası koruma, tedavi ve cezalandırma için başvurulacak merci sayısı azaltılacaktır. Birçok ilde adli tıp merkezlerinin açılmasıyla, adli tıp mekanizmalarının işlemesi için gereken süre kısaltılacaktır. Mağduriyet konusunda kadınların beyanı temel kabul edilecek, gerekli yasal düzenlemeler yapılarak şiddet vakalarında kadınların acilen ve ek bir maddi yük altına girmeksizin güvenli bir ortama kavuşmaları için gereken idari ve mali yapı oluşturulacaktır. Barolardan şiddet mağduru kadınlara destek amacıyla 7 gün 24 saat avukat desteği sağlanacaktır.

Adalet sistemi içinde yasaları düzgün uygulamayan ya da şiddet mağdurlarına kötü davranan polis, hakim ve savcılar gibi meslek elemanları için etkin bir şikayet mekanizması oluşturulacaktır. Bu sayede polise başvuran şiddet mağduru kadınların şikayetlerinin dikkate alınıp alınmadığı, gerekli yönlendirme ve bilgilendirmenin yapılıp yapılmadığı, yasal sürecin başlatılıp başlatılmadığı yakından takip edilebilecektir.

Tüm kadınların rahatça ulaşabileceği, 24 saat hizmet veren acil ve ücretsiz bölgesel telefon hatları kurulacak, şiddete uğrayan kadınların derhal yardım alması sağlanacaktır. Şiddete uğrayan kadınlar için ücretsiz danışmanlık, psikolojik destek ve yasal yardım veren danışma merkezleri oluşturulacaktır.

Her İle En Az Bir Kadın Sığınma Evi

Her ilde en az bir kadın sığınma evi olması sağlanacaktır. Büyük şehirlerde her ilçeye ve diğer illerde il başına bir tane olmak üzere kadın sığınma evleri yaygınlaştırılacaktır. Şiddete uğrayan her kadın çocuğu ile birlikte sığınma evinde kalabilecektir. Sığınma evleri, Avrupa Konseyi'nin belirlediği standartlara uygun hale getirilecektir.

Kadınların sığınma evinde geçirdiği sürenin sonrasında da toplumsal hayatla bütünleşmeleri devletin sorumluluğu altında olacaktır. Sığınma evi süreci, kadınlar için duygusal, sosyal ve ekonomik anlamda bir güçlenme dönemi olarak yeniden düzenlenecektir. Kadınların bu süreçte belirli beceriler de edinerek dışardaki hayata daha kolay uyum sağlaması sağlanacaktır. Sığınma evlerine başvuran kadınların, İŞKUR'un açtığı mesleki beceri kurslarına devam etmesi sağlanacak, Aile Sigortası, konut edinme, çocuklar için okul ve kreş destekleri gibi kamu hizmetleriyle desteklenecektir.

Her ilin, yerel yönetimler, sosyal paydaşlar ve sivil toplumun katılımıyla kadına yönelik şiddet eylem planı hazırlaması sağlanacak ve bunları düzenli aralıklarla bir araya gelip tartışacakları, iyi örnekleri yaygınlaştıracakları bir platform oluşturulacaktır.

Kadınlara Güvenli Mekanlar

Kadınlar için güvenli mekanlar sağlanacaktır. Sokak ışıklandırmaları her yerde arttırılacaktır. Kamu ulaşım hizmetleri, özellikle geceleri yerleşim yerlerinin en yakınından geçecek şekilde düzenlenecektir. Sokakları kadınlar için her zaman güvenli hale getirmek için önlemler alınacaktır

Bilinçlendirme Çalışmaları ve Eğitim

Şiddet ve ayrımcılıkla mücadelede kamu ve özel sektörde çalışanlara, eğitim kurumlarında veli ve öğretmenlere, muhtar ve belediyeler tarafından hizmet alanlara yönelik bilgi günleri düzenlenecektir. Bu etkinliklerde yasalar, haklar, yaptırımlar, kadın sığınma evlerine başvuru yolları gibi bilgileri içeren ücretsiz kitapçık dağıtımı sağlanacaktır. Ücretsiz kitapçık ve broşürler, hava alanları, otobüs terminalleri, turizm büroları gibi çeşitli bilgilendirme noktalarında da bulundurulacaktır.

Medya ile toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınlara yönelik şiddet konusunda farkındalık yaratma amacına yönelik olarak işbirliği yapılacaktır. RTÜK denetiminin kriterlerinden biri cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet olarak belirlenecektir.

Kadına yönelik şiddetle ilgili birimlerde çalışan personelin, polis, sağlık personeli, adli personel ve din görevlileri için hazırlanmış bulunan hizmet içi eğitim modülleri gözden geçirilip geliştirilecek ve uygulanacaktır. Şiddete uğramış kadınlara hizmet sunan tüm kamu görevlilerinin

eğitim alması planlanıp gerçekleştirilecek, sürdürülebilir bir sistem oluşturulacaktır. Ayrıca bu konuda kadının sosyal çevresinde karşısına çıkabilecek muhtar, ğretmen, imam ve sağlık personelinin de eğitim alması sağlanacaktır.

Sesini Duyuran, Siyasetin Tüm Alanlarına Katılabilen Kadınlar

Toplumsal eşitsizlikler sebebiyle siyaset için gerekli kaynaklara sahip olmayan kadınların, siyasete katılmaları oldukça zor olmaktadır. Kadınları gclendirecek politikalar yanında daha çabuk sonuç alınabilecek geçici özel önlemlerin uygulanması, kadınların siyasette temsilini artırmak açısından çok önemlidir. Siyasi partilerin sadece aday listelerinde değil, parti yönetimlerinde, meclisteki grup yönetim kurullarında, ayrıca sendika ve mesleki örgütlerde toplumsal cinsiyet kotalarının uygulanması gerekmektedir. CHP, tüzük çalışmalarında bu konuyu özel olarak ele alacak, var olan kadın kotasını artıracaktır.

Farklı kesimlerden gelen kadınların siyasete katılması, kadınların aynılıkları kadar farklılıklarını da siyasete yansıtmak açısından oldukça önemlidir. Temsilde adalet ilkesine uygun olmayan her türlü uygulama farklı kesimlerden gelen kadınların temsilinin de önünde bir engeldir. Öte yandan siyaset için gerekli kaynaklara sahip olan kadınların en fazla hizmet sektöründe çalıştığı düşünüldüğünde, memurlara siyaset yasağı da kadınların siyasete katılımı önünde önemli bir engeldir. Bu amaçla memurlara siyaset yasağı kaldırılacaktır.

Kadınların yerel yönetimlere katılımını artırmak, yerel karar alma mekanizmalarında var olmalarını sağlamak, CHP'nin öncelikli hedeflerindedir. CHP, kadınların sivil topluma katılımına ve kadın STK'larının gclendirilmesine özel önem vermektedir. Kadın temsilinin siyasette, kamusal görevlerde, sivil toplumda gcl biçimde yaşama geçirilmesi için gerekli yasal düzenlemeleri yapılacaktır.

Hedefler:

Cinsiyet Kotası

CHP, kadınların eşit yurttaşlar olarak eşit düzeyde temsil edilmesinden yanadır. CHP, kadınların siyasi partilerde ve siyasette doğrudan ve daha aktif olarak yer alabilmelerinin önündeki engelleri kaldırmakta kararlıdır. Bu amaçla, ilk aşamada siyasi partilerin yerel ve genel seçimlerdeki aday

listelerini en az üçte bir oranında kadın seçilmesini sağlayacak şekilde düzenlemeleri ve “Cinsiyet Kotası” uygulamalarını yasal zorunluluk haline getirerek güçlendirecektir. Kotayı yasalaştırmak amacıyla, Siyasi Partiler ve Seçim Yasası’nda gerekli değişiklikler yapılacaktır. CHP’nin ilkesi, kadınlara kotanın üzerinde temsil, eşit temsil sağlamak olacaktır.

Kadınların Yerel Siyasete Katılımı

Kadınların yerel siyasete katılımını artırmanın önemli bir yolu, Kent Konseyleri Kadın Meclisleri’nin güçlendirilmesidir. Buna ek olarak, mahalli kadın komisyonları kurulacaktır. Böylece en küçük yönetim birimlerinde kadınların kendilerini ilgilendiren konularda söz sahibi olması sağlanacaktır. Mahallede kreşin kurulması, ulaşım sisteminin düzenlenmesi gibi konular bu komitelerde tartışılacaktır. Belediyeler Kanunu’nda gerekli düzenleme yapılarak, muhtarlar ve mahalli kadın komisyonlarına Belediye Meclisi toplantılarına katılma hakkı sağlanacaktır.

Kadınların STK’lara Katılımı / Kadın STK’ların güçlendirilmesi

CHP, kadınların toplumsal yaşamın her alanında katılımını artırmayı en önemli önceliklerinden biri olarak görmektedir. Sivil toplum kuruluşlarına kadınların katılımını artırmak ve kadınların bu kuruluşların yönetiminde etkin bir rol oynamasını sağlamak için, cinsiyet kotası gibi teşvik tedbirleri alınacaktır. Kadın kuruluşları, ulusal ve yerel desteklerin dağıtımında öncelik verilerek güçlendirilecektir. Genel anlamda STK’ların ve kadın STK’larının tüm karar alma süreçlerinde etkin olarak yer alması için gerekli yasal düzenlemeler yapılacaktır.

Toplumsal Cinsiyetin Tüm Politika Alanlarında Gözetildiği Bir Türkiye

Kadın-erkek eşitliğini sağlamanın en önemli yolu, tüm politika ve uygulamalardaki toplumsal cinsiyet perspektifini güçlendirmek ve kadın-erkek eşitliğini sağlayacak özel önlemler geliştirmektir. Bunun için yapılması gereken, etkin ortaklıklar geliştirmek, tüm kaynak ve politika araçlarını (yasal, siyasi ve mali) değişim için seferber etmektir.

Hedefler:

Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme

Kadın-erkek eşitliğinin tüm politika ve karar verme süreçlerinde dikkate alınması ve tüm politikaların kadınlara etkilerinin gözetilmesi büyük önem taşımaktadır. Kadın ve erkeklerin, kız ve erkek çocukların gereksinimlerinin karşılanmasında kamu kaynaklarının hakça kullanımını ve kamu gelirlerinin yükünün hakça üstlenilmesini gözeten toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme, kadın-erkek eşitliğini sağlamada çok önemli bir araçtır. Kadın bütçesi, genel kapsamıyla kadınlar için ayrı bir bütçe değildir. Kadınların toplumdaki dezavantajlı konumlarının varlığının ön kabulünden hareketle, genel bütçenin cinsiyetler arası eşitsizliklerin giderilmesine yönelik olarak düzenlenmesi ve uygulama sonuçlarının izlenmesine olanak sağlayacak şekilde yapılandırılmasıdır. CHP, özellikle istihdamdan sorumlu kamu kurum ve kuruluşlarının, sundukları hizmetlerin kadın ve erkeklere ne şekilde yansıdığını açığa çıkaran toplumsal cinsiyet bütçelemesi yapmasını sağlayacaktır.

Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve İŞKUR bütçeleri için toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe çalışması bir yıl içinde başlatılacak, dört yıl içinde devlet bütçe sisteminde toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme sistemini kurulmuş olacaktır.

Kurumsal Düzenlemeler

CHP, tüm eşitsizliklerle mücadele amacıyla bir Eşitlik Bakanlığı kurarak, Bakanlık bünyesinde Kadın-Erkek Eşitliği Genel Müdürlüğü oluşturacaktır. Bu şekilde, bugün pek çok AB ülkesinde olduğu gibi, kadın-erkek eşitliği ile ilgili her türlü konunun merkezi düzeyde izlenmesi, denetlenmesi ve değerlendirilmesi sağlanacaktır.

CHP, kadın-erkek eşitliğini güvence altına alacak kurumları hızla oluşturacak ya da güçlendirecektir. Öncelikli olarak, TBMM'deki Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, Kadın-Erkek Eşitlik Komisyonu olarak değiştirilecektir. Bu Komisyon'un tüm yasaları eşitlik açısından gözden geçirmesi sağlanacaktır.

CHP, tüm Bakanlıkların her yıl düzenli olarak kadın-erkek eşitliği konusunda Bakanlık bünyesinde ne tür çalışmalar yapıldığına ilişkin Kadın-Erkek Eşitliği Raporları hazırlamasını ve bunların tartışılmasını zorunlu hale getirecektir.

Yerel düzeyde de Kent Konseyleri bünyesinde yer alan Kadın Meclisleri güçlendirecek, bu meclisler arasında eşgüdüm artırılacaktır. Yerel düzeyde kadın-erkek eşitliğini gerçekleştirmeyi, kadınların, yerel karar alma süreçlerine katılımını artırmayı, kadınların gündelik yaşam koşullarını iyileştirici yerel plan, program ve politika stratejilerinin belirlenmesini ve uygulanmasını amaçlayan Yerel Eşitlik Eylem Planları'na özel önem verilecektir. Şu anda altı ilde uygulanmakta olan Yerel Eşitlik Eylem Planları tüm illere yaygınlaştırılacak, bu planların uygulanmasını güçlendirmek öncelikli hedef olacaktır.

Yasal Düzenlemeler

Kadın-erkek eşitliğinin toplumsal yaşamın her alanında güvence altına alınması için Eşitlik Çerçeve Kanunu hazırlanacak ve hızla uygulamaya geçirilecektir.

Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) başta olmak üzere kadın hakları alanında taraf olduğumuz tüm uluslararası sözleşmelerin, toplumsal yaşama ve hukuk sistemine yansıtılması sağlanacaktır. Yeni Anayasa'da, CEDAW Madde 5'e uygun olarak, devlete "bir cinsiyetin üstünlüğü ya da aşağılığına ilişkin kültürel kalıpları değiştirme" görevi verilecektir.

Kadın-Erkek Eşitliğinin Sağlanmasında Erkeklerin Rolü

Kadın-erkek eşitliğinin toplumda yerleşmesinde kadınlar kadar, erkeklerin de oynayacağı rolün önemi büyüktür. Eğitim, istihdam, şiddet, katılım gibi tüm sorun alanlarında erkeklerin de sorumluluk üstlenmesi ve bilinçlenmesi gerekmektedir. Aile içinde, çocuk bakımı ve ev işlerinde erkeklerin kadınlarla eşit sorumluluk sahibi olması, kadın-erkek eşitliğini sağlamada en önemli adımlardan biridir. Bu amaçla bilinçlendirme ve eğitim çalışmaları yaygınlaştırılacak, özellikle babalık izni ve ebeveyn izni gibi konularda yapılacak yasal düzenlemelerle erkeklerin bakım işlerini eşit paylaşımı teşvik edilecektir. Ebeveynlik sadece annenin sorumluluğu değildir, işyerinde babaları da bu konuda teşvik eden düzenlemeler geliştirilecektir.

SONUÇ:

CHP için kadın-erkek eşitliği temel bir insan hakkıdır. Bugün Türkiye’de özgürlükçü demokrasinin yerleşmesinin en temel koşullarından biri, kadın-erkek eşitliğinin sağlanmasıdır. Kadın-erkek eşitliği, diğer tüm temel hak ve özgürlüklerin gerçekleşebilmesi için bir önkoşuldur. Ancak kadın ve erkeğin eşit olduğu, kadınların güçlü ve bağımsız olduğu, karar verme süreçlerine erkeklerle eşit düzeyde katılabildiği ve tam anlamıyla eşit yurttaş olduğu bir toplum özgür ve demokratik bir toplum olabilir. CHP, bu amaçla, kadınlar için kapsamlı ve bütünlüklü bir güçlendirme programı öngörmektedir. Güçlenmek, daha fazla hak, daha fazla olanak ve daha fazla söz sahibi olmak anlamına gelmektedir.

CEDAW’da belirtildiği üzere, kadını ikinci sınıf gören her tür değer yargısıyla mücadele etmek devletin temel görevidir. Bunu devletten talep etmek de, kadınların hakkıdır. Kadın hakları konusundaki esas dönüşüm, toplumsal cinsiyet rolleri ve bunlara ilişkin değer yargıları değiştirilerek gerçekleşecektir. Dolayısıyla CHP, bir toplumsal dönüşüm projesi önermektedir. Bu toplumsal dönüşüm projesi, toplumsal cinsiyet rollerini değiştirecek, yeni cinsiyet rollerinin yerleşmesini sağlayacak ve bunun temeline kadınların eşit yurttaşlık hakkını koyacaktır.

CHP, Cumhuriyet’in ilk yıllarından bu yana yasal, siyasal anlamda öncüsü olduğu kadın-erkek eşitliğini, bugün tam anlamıyla hayata geçirmek ve güçlendirmek için gerekli siyasi irade ve kararlılığa sahiptir. CHP, hukuksal alanda attığı adımlarla Türkiye’de kadın-erkek eşitliğine ilişkin ilk büyük dönüşüme imza atmıştır. Şimdi sıra, hukuksal planda atılan bu adımların toplumsal yaşamın her alanına fiilen nüfuz etmesi için gerekli olan toplumsal zihniyet değişikliğini gerçekleştirmektedir. CHP, bu değişikliği gerçekleştirebilecek birikim, vizyon ve güce sahip tek siyasal partidir. CHP, her yurttaşın eşit olduğu, temelinde insan hakları bulunan özgürlükçü demokrasiyi kuracak, kadın-erkek eşitliğini toplumsal yaşamın her alanına hakim kılacaktır.

**Cumhuriyet Halk Partisi
iktidarı ile
daha fazla üreten,
refahı halkına yayan,
daha güçlü bir
Türkiye**

**Benim için yandaş yok,
sadece ve sadece vatandaş var.
Ve istisnasız her vatandaş
bu ülkenin zenginliğinden
hak ettiği payı almalı.**

**Her vatandaş rahat bir nefes almalı.
İşte ben buna inanırım.**

CHP varsa, herkes için var.

Kemal Kılıçdaroğlu
Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı

Herkes için

CHP

